

VÀRIA

Gener Aymamí i Domingo

L'ABOCADOR DE GARRAF

El dia 22 de gener del 2009 es va presentar a la sala Gaudí de l'edifici la Pedrera de Barcelona el llibre *Olor de podrit*, el despropòsit del Garraf. L'autor, Pau Pérez de Pedro, és geòleg i geògraf i ha estat durant setze anys director del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac i fou president de les Federacions Catalana i Espanyola d'Espeleologia.

Abans de l'any 1974, data en què s'inaugurà l'abocador de Garraf, ja van començar els despropòsits, ja que es tractava d'un projecte precipitat i mal ubicat perquè es va fer en un massís càrstic, és a dir, en un lloc que per la configuració del terreny (roca calcària) l'aigua de la pluja no circula per la superfície sinó que immediatament va

*Entrada de la Vall de Joan.
(Foto A. Lerín 1972).*

*Fondo de la Vall de Joan;
al fons el Pollegó
(petit Pedraforca).
(Foto A. Lerín 1971).*

*Font de la
vall de Joan.
(Foto A. Lerín).*

*Font del Coral
de la vall de Joan.
(Foto A. Lerín).*

a parar al subsol i en conseqüència arrossega cap a les capes freàtiques tot el que troba a la superfície, per la qual cosa és del tot contraproduent la instal·lació d'un abocador en aquesta mena de sòls.

En coneixen la notícia van començar les manifestacions en contra, és pot dir que l'ecologisme català va començar amb l'abocador de Garraf, però malgrat tot, tal com ens recorda el sociòleg i doctor en biologia Ramon Folch, el 25 d'abril de 1974, el mateix dia en que a Portugal esclatava la Revolució dels Clavells, es va inaugurar l'abocador més gran d'Espanya.

L'Ajuntament de Barcelona només volia treure's un problema del damunt i va trobar un lloc buit i a prop, la notícia publicada en un diari de l'època deia "una fosa natural del macizo de Garraf ha sido el lugar elegido", la zona càrstica, els avencs, les aigües subterrànies i les protestes, més o menys airades, dels espeleòlegs, devien de ser per l'ajuntament com una cosa pintoresca.

Els despropòsits van continuar, el gruix de formigó que serviria de base es va reduir considerablement, cosa que va permetre la permeabilitat i de seguida es van manifestar grans contaminacions en les aigües subterrànies, així només un any després de ser inaugurat l'abocador es va detectar a la Falconera gran quantitat de sulfhídric i l'any 1979 un jove espeleòleg vilanoví de setze anys va perdre la vida a l'avenc de les Terradelles en produir-se una explosió de gas metà.

També es va demostrar que les emanacions de l'abocador eren les responsables del 25% de l'efecte hivernacle que patia l'àrea metropolitana de Barcelona.

El primer acord era que la planta arribaria a les 62 hectàrees, cosa que no s'acomplí mai ja que n'arribà a ocupar 86, també es signà un acord

en que es comprometia a tancar l'abocador a l'any 1986 i òbviament tampoc es va complir ja que aquest continuà actiu fins el 31 de desembre del 2006.

Hom comenta que encara conserva 25 milions de metres cúbics de brossa només mig mineralitzada i continua emetent metà, sembla ser que el tancament de l'abocador no inclou la planta de tractaments de lixiviats –substàncies contaminants que generen residus– ni la de biogàs, que mantindran la seva activitat, la nota oficial explica que aquest gas s'aprofita energèticament per generar electricitat.

A partir del 2007 les milers de tones de residus de l'àrea metropolitana de Barcelona van a parar tant als ecoparcs com al dipòsit controlat –que és allò que fins ara se'n deia abocador– de Can Mata a Hostalets de Pierola (Anoia), precisament, l'any 2002, quan s'efectuaven obres d'ampliació d'aquest l'abocador es produí la troballa d'una nova espècie de primat que científicament ha rebut el nom de *Pierolapithecus Catalanicus* i que col·loquialment es coneix com el Pau.

Després de la clausura s'inicià la recuperació del paisatge natural i es començà restaurant 40 hectàrees amb l'objectiu de poder-les reintegrar al Parc Natural del Garraf, es calcula que per l'any 2014 s'acabarà el procés de tota la planta.

Per tal d'efectuar aquesta recuperació paisatgística s'estan construint zones aterassades on es planten espècies autòctones. El plantejament de l'oficina d'arquitectura Batlle i Roig, que se'n ocupa del projecte, és reintegrar el dipòsit controlat de la Vall de Joan fent servir els mosaics agroforestals pròxims i potenciant el desenvolupament i la successió d'ecosistemes primaris que amb el temps aconseguiran la integració amb l'entorn, aquesta restauració va guanyar, un dels 17 premis de la primera edició del World Architecture Festival (WAF) celebrada a Barcelona l'octubre del 2008.

Ignoro a hores d'ara si això s'aconseguirà plenament, si el treball arribaran fins el final o tot quedarà només en bones intencions, amb l'abocador instal·lat al fons de les Terradelles i a la vall de Joan van quedar afectades les següents cavitats: Avenc del Rovelló, Forat de la Molsa, Avenc de l'Eura, Forat Terròs, Avenc Damiàns, Avenc de les Terradelles, Avenc del Caietà. Avenc del Vallès, Avenc del Penya-Segat, Cova Petita i l'Avenc de l'Arcada Petita que amb 62 metres és el de més fondària dels relacionats i el recordo com un dels més bonics del massís.

També, tot i l'aridesa d'un paisatge com aquest, la vall de Joan guardava mig amagades alguna que altre font, un bé molt preuat en el massís de Garraf.

L'autor del llibre Pau Pérez ens recordava en un article publicat el 2007 a la revista Espeleo-Cat "... L'abocador tal com reconeixen els tècnics, necessitarà varies dècades per establir-se, però el nyap ja està fet i la contaminació i el perill d'algun efecte co-lateral, continuarà durant molt de temps. Ara només voldriem demanar que no es repetís més un cas com aquest,

així com fer que les universitats de tot el món ho expliquessin com un exemple d'instal·lació contaminant en un terreny no adequat..."

Per finalitzar només cal afegir que en les a la vora dues-centes pàgines del llibre està reflectida tota la història, des dels moviments en defensa del territori que es van realitzar durant aquests anys, passant per les notes aparegudes en la premsa escrita i els diversos informes i projectes efectuats, un acurat i entenedor resum cronològic aplega les actuacions més importants dutes a terme, tot plegat ens ensenya i ajuda a conèixer com va anar aquell mal projecte ple de despropòsits.

A l'any 1993 la Unió Excursionista de Catalunya va publicar "Itineraris en el Parc Natural del Garraf" i amb motiu d'aquest fet, l'excursionista, enamorat i bon coneixedor del massís de Garraf Albert Lerin, va fer arribar a l'equip coordinador tota una sèrie de fotografies com agraïment per la divulgació de la zona, crec oportú inserir en aquest article alguna d'aquestes fotografies com un exemple més del que l'abocador ens ha arrabassat.

Pi solitari, l'ombra més apreciada del massís. (Foto A. Lerin.)